

## OBSAH

Seznam zkratk	XV
Autoři jednotlivých pasáží	XVII
Seznam předpisů citovaných v komentáři	XIX
Předmluva	XXII

### ZÁKON Č. 198/2009 SB., O ROVNÉM ZACHÁZENÍ A O PRÁVNÍCH PROSTŘEDCÍCH OCHRANY PŘED DISKRIMINACÍ A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON)

ČÁST PRVNÍ ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON	1
HLAVA I OBECNÁ USTANOVENÍ	1
§ 1 Předmět úpravy	1
I. Antidiskriminační zákon a jeho teoretická a právně-politická východiska, ústavní pořádek a judikatura Ústavního soudu	3
II. Oblast práce a zaměstnání	15
II.1 Návaznost na právo Evropské unie	15
II.2 Rozsah působnosti směrnic v oblasti práce a zaměstnání	16
II.3 Právo na zaměstnání a přístup k zaměstnání	18
II.3.1 Právo na zaměstnání dle zákona o zaměstnanosti	18
II.3.2 Rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání dle zákona o zaměstnanosti	18
II.3.3 Nabídky zaměstnání a výběr zaměstnanců dle zákona o zaměstnanosti	19
II.3.4 Individuální ochrana	20
II.3.5 Poradenství pro volbu povolání, rekvalifikace	21
II.3.6 Zprostředkování zaměstnání	22
II.3.7 Výběr zaměstnanců a postup před vznikem pracovního poměru	23
II.4 Přístup k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	24
II.4.1 Povolání	24
II.4.2 Podnikání	25
II.4.3 Jiná samostatná výdělečná činnost	25
II.5 Pracovní poměry, služební poměry a jiná závislá činnost, odměňování	25
II.5.1 Pracovní poměry a pracovněprávní vztahy	25

II.5.2	Vztah antidiskriminačního zákona a zákoníku práce . . . . .	26
II.5.3	Služební poměry . . . . .	29
II.5.4	Vztah antidiskriminačního zákona a zákona o státní službě . . . . .	30
II.5.5	Vztah antidiskriminačního zákona a zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů . . . . .	30
II.5.6	Vztah antidiskriminačního zákona a zákona o vojácích z povolání . . . . .	33
II.5.7	Jiná závislá činnost . . . . .	34
II.5.8	Přístup k odbornému vzdělávání . . . . .	36
II.5.9	Odměňování . . . . .	36
II.6	Členství a činnost v odborových organizacích . . . . .	36
II.6.1	Právní povaha odborových organizací . . . . .	37
II.6.2	Svoboda sdružování a právo na rovné zacházení . . . . .	38
II.6.3	Organizace zaměstnanců . . . . .	38
II.6.4	Členství a činnost v organizacích zaměstnavatelů . . . . .	39
II.7	Členství a činnost v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují . . . . .	40
III.	Sociální zabezpečení . . . . .	41
III.1	K pojmu „sociální zabezpečení“ . . . . .	41
III.2	Členění sociálního zabezpečení . . . . .	41
III.3	Vztah antidiskriminačního zákona a zákonů v oblasti sociálního zabezpečení . . . . .	44
III.4	Rovné zacházení v oblasti sociálního zabezpečení . . . . .	44
III.5	Vztah k právu EU . . . . .	46
IV.	Přístup k sociálním výhodám a jejich poskytování . . . . .	48
V.	Přístup ke zdravotní péči a její poskytování . . . . .	48
V.1	Poskytování zdravotní péče a zdravotních služeb . . . . .	48
V.2	Exkurz I: Odběr krve a jiného biologického materiálu . . . . .	49
V.3	Exkurz II: Zvláštní ustanovení o právech osob se zdravotním postižením . . . . .	51
VI.	Rovnost v přístupu ke vzdělání a při jeho poskytování . . . . .	52
VI.1	Zákaz diskriminace v oblasti vzdělávání v českém právním řádu . . . . .	52
VI.1.1	Vztah školského zákona a antidiskriminačního zákona . . . . .	53
VI.2	Mezinárodněprávní kontext zákazu diskriminace v oblasti vzdělávání . . . . .	53
VI.2.1	Rovný přístup ke vzdělání v rámci EU . . . . .	54
VI.2.2	Formy podpor studentů . . . . .	54
VI.2.3	Sociální podpora zahraničních studentů v České republice . . . . .	55
VI.3	Rovný přístup ke vzdělání v českém právním řádu . . . . .	56
VI.3.1	Rovný přístup k předškolnímu vzdělávání . . . . .	57
VI.3.2	Očkování jako podmínka přijetí do předškolního zařízení . . . . .	58
VI.3.2.1	Rovný přístup k dalším stupňům vzdělávání . . . . .	59

VIII.3.2	Ze zpráv veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovný přístup k bydlení . . . . .	95
IX.	Negativní vymezení působnosti . . . . .	98
	<b>Základní pojmy</b>	
§ 2	<b>Definice diskriminace</b> . . . . .	115
I.	Právo na rovné zacházení dle antidiskriminačního zákona . . . . .	115
II.	Zakázané diskriminační důvody . . . . .	118
II.1	Rasa, etnický původ, národnost . . . . .	118
II.1.1	Rasa a etnický původ . . . . .	118
II.1.2	Etnický původ a národnost . . . . .	119
II.1.3	Národnost a státní příslušnost . . . . .	120
II.1.4	Zákaz diskriminace a přípustné formy rozdílného zacházení . . .	121
II.2	Pohlaví . . . . .	122
II.2.1	Definice pohlaví pro účely antidiskriminačního práva . . . . .	122
II.2.2	Přístupy k rovnosti všech bez ohledu na pohlaví . . . . .	123
II.2.3	Kdo může být obětí diskriminace . . . . .	125
II.3	Sexuální orientace . . . . .	126
II.3.1	Sexuální orientace jako diskriminační důvod . . . . .	126
II.3.2	Formy diskriminace na základě sexuální orientace . . . . .	127
II.3.3	Oprávněné rozdílné zacházení na základě sexuální orientace . . .	128
II.3.4	Geneze diskriminace na základě sexuální orientace a postavení sexuálních menšin a jejich svazků . . . . .	128
II.3.5	Sexuální orientace vs. sexuální chování . . . . .	131
II.4	Věk . . . . .	132
II.4.1	Obecně . . . . .	132
II.4.2	Přípustné formy rozdílného zacházení na základě věku a stanovení věkové hranice (absolutní věk) . . . . .	133
II.4.3	Věkové rozmezí (relativní věk) . . . . .	138
II.5	Zdravotní postižení . . . . .	139
II.6	Náboženské vyznání, víra a světový názor . . . . .	139
II.6.1	Obecně . . . . .	139
II.6.2	Definice náboženství, víry a světonázoru . . . . .	140
II.6.3	Vnější projevy náboženského vyznání a víry s možností jejich omezení . . . . .	140
II.6.4	Náboženské vyznání, víra a světový názor v antidiskriminačním zákoně . . . . .	141
II.6.5	Náboženské vyznání, víra a světový názor v souvislosti s jinými diskriminačními důvody . . . . .	142
II.6.6	Zákaz diskriminace v pracovněprávní oblasti . . . . .	142
II.6.7	Náboženské vyznání a víra v oblasti vzdělávání . . . . .	145
II.6.8	Vnější projevy světonázoru . . . . .	147
III.	Formy diskriminace . . . . .	147

IV.1	Obecně .....	205
IV.2	Znaky .....	205
IV.2.1	Diskriminační předpis .....	206
IV.2.2	Diskriminační jednání .....	207
V.	Sociální výhoda .....	207
V.1	Jednotlivé definiční znaky sociální výhody .....	207
V.1.1	Předmět sociální výhody .....	207
V.1.2	Nezávislost na nárocích ze sociálního zabezpečení .....	208
V.1.3	Přímost, resp. nepřímost poskytování sociální výhody .....	210
V.1.4	Příjemci sociálních výhod .....	210
V.1.5	Účel sociální výhody .....	210
V.2	Vztah k právu EU .....	210
VI.	Zdravotní postižení .....	212
VI.1	Obecně .....	212
VI.2	Zdravotní postižení v právu EU .....	213
VI.2.1	Definice zdravotního postižení .....	213
VI.2.2	Okruh chráněných osob .....	215
VI.3	Zdravotní postižení v antidiskriminačním zákoně .....	216
VI.3.1	Povaha omezení .....	217
VI.3.2	Povaha překážky .....	217
VI.4	Zdravotní postižení v jiných právních předpisech .....	218
VI.4.1	Zákon o zaměstnanosti .....	218
VI.4.2	Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákon o vojácích z povolání .....	218
VI.5	Zdravotní postižení jako diskriminační důvod ve školském zákoně a v antidiskriminačním zákoně .....	219
VI.5.1	Srovnání pojetí zdravotního postižení v obou předpisech .....	220
VI.5.2	Nepřímá diskriminace podle antidiskriminačního zákona a práva žáka .....	221
VI.5.3	Jiné způsoby ochrany .....	221
<b>§ 6</b>	<b>Přípustné formy rozdílného zacházení .....</b>	<b>227</b>
I.	Přípustné formy rozdílného zacházení na základě věku .....	228
I.1	Obecně .....	228
I.2	Podmínka minimálního věku, odborné praxe nebo doby zaměstnání .....	229
I.3	Nepřiměřené délka odborného vzdělávání X důchodový věk ...	230
II.	Důchodový věk .....	231
III.	Obecná forma přípustného rozdílného zacházení v pracovněprávní oblasti .....	233
III.1	Obecně .....	233
III.2	Přípustné formy v právu Evropské unie .....	233
III.3	Práce pro muže a práce pro ženy .....	234

IV.	Zaměstnání v církvích a náboženských společnostech	236
V.	Ochranná opatření	237
VI.	Rozlišování při poskytování služeb mužům a ženám	239
VI.1	Služby v oblasti soukromého a rodinného života	239
VI.2	Výlučné nebo přednostní poskytování služeb	239
VI.3	Jednotlivé formy rozlišování na základě pohlaví v oblasti poskytování služeb	240
<b>§ 7</b>	<b>Přípustné formy rozdílného zacházení</b>	244
I.	Obecná výjimka ze zásady rovného zacházení	245
I.1	Rozsah výjimky ze zásady rovného zacházení	245
I.2	Odůvodněnost rozdílného zacházení	245
I.2.1	Legitimní cíl	246
I.2.2	Přiměřenost a nezbytnost	247
II.	Pozitivní opatření	247
III.	Limity pro přijímání pozitivních opatření	249
	Zásada rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků	
<b>§ 8</b>	<b>Rovné zacházení v profesních systémech sociálního zabezpečení</b>	251
I.	Zásada rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků	252
I.1	Základ právní úpravy v evropském právu	252
I.1.1	Obecně	252
I.1.2	Vymezení pojmu „systémy sociálního zabezpečení pracovníků“	253
I.2	Věcný rozsah působnosti	258
I.3	Osobní rozsah působnosti	259
I.4	Příklady povinného zachování rovnosti mezi muži a ženami	260
<b>§ 9</b>	<b>Výjimky ze zákazu diskriminace</b>	261
I.	Věcný a osobní rozsah § 9	262
I.2	Problematická implementace směrnic EU	263
I.3	Základní systémy sociálního zabezpečení versus doplňkové sociální systémy pracovníků	264
II.1	Individuální smlouvy pro OSVČ	268
II.2	Zaměstnanecké systémy pro jednoho člena	269
II.3	Pojistné smlouvy zaměstnanců pobírajících plat nebo mzdu, jejichž smluvní stranou zaměstnavatel není	270
II.4	Dobrovolná ustanovení systémů sociální ochrany osob, která jsou účastníkům nabízena jednotlivě, aby jim zaručila doplňkové dávky nebo výběr data vyplácení běžných dávek pro OSVČ nebo výběr z několika dávek	271
II.5	Zaměstnanecké systémy financované z dobrovolných příspěvků zaměstnanců	273

III.	Doplňk k důchodu .....	273
IV.	Pojistněmatematické zásady a faktory .....	274
V.	Převody, přeměny a snížení důchodu .....	275
VI.	Pružný důchodový věk .....	275
VII.	Rozšíření pojmu „zaměstnavatel“ pro účely antidiskriminačního zákona .....	276
VIII.	Závěrečné shrnutí .....	277
HLAVA II	<b>PRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY PŘED DISKRIMINACÍ</b> .....	278
<b>§ 10</b>	<b>Soudní ochrana</b> .....	278
I.	Právní prostředky ochrany před diskriminací – obecně .....	278
<b>§ 11</b>	<b>Právní pomoc obětem diskriminačního jednání</b> .....	291
I.	Kdo může poskytovat právní pomoc .....	291
I.1	Poskytování informací o právní pomoci .....	292
I.2	Podávání podnětů k provedení kontroly a k zahájení správního řízení .....	293
I.3	Zastupování obětí diskriminačního jednání .....	294
I.4	Právnícké osoby oprávněné poskytovat právní pomoc a zastupovat .....	295
HLAVA III	<b>PŘECHODNÉ USTANOVENÍ</b> .....	298
<b>§ 12</b>	<b>Intertemporální norma</b> .....	298
	<b>Intertemporální klauzule</b> .....	298
<b>ČÁST DRUHÁ ZMĚNA ZÁKONA O VEŘEJNÉM OCHRÁNCI PRÁV</b> .....		
<b>§ 13</b>	<b>Veřejný ochránce práv jako orgán pro rovné zacházení</b> ....	299
I.	Veřejný ochránce práv .....	300
I.1	Ochránce jako antidiskriminační orgán (tzv. equality body) ....	300
I.1.1	Návaznost na evropské právo .....	300
I.1.2	Povaha veřejného ochránce práv jako orgánu pro rovné zacházení .....	300
II.	Působnost ochránce dle § 1 odst. 5 zák. o VOP .....	302
III.	Úkoly ochránce dle § 21b zák. o VOP .....	305
III.1	Poskytování metodické pomoci obětem .....	306
III.2	Provádění výzkumu .....	307
III.3	Možnosti veřejného ochránce práv při provádění situačního testování .....	309
III.4	Vydávání zpráv a doporučení .....	310
III.5	Výměna informací .....	313
III.6	Další činnost veřejného ochránce práv .....	313

<b>ČÁST TŘETÍ ZMĚNA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU</b> .....	315
<b>§ 14 Změna občanského soudního řádu</b> .....	315
I. Přenos důkazního břemene a právo na spravedlivý proces .....	316
II. Přenos důkazního břemene .....	320
II.1 Obecně .....	320
II.2 Důkazní břemeno žalobce .....	323
II.3 Důkazní břemeno žalovaného .....	327
<b>ČÁST ČTVRTÁ ZRUŠENA</b> .....	336
<b>§ 15 zrušen</b> .....	336
<b>ČÁST PÁTÁ ZRUŠENA</b> .....	336
<b>§ 16 zrušen</b> .....	336
<b>ČÁST ŠESTÁ ZMĚNA ZÁKONA O POJIŠŤOVNICTVÍ</b> .....	336
<b>§ 17 Změna zákona o pojišťovnictví</b> .....	336
I. Zákon o pojišťovnictví .....	337
I.1 Obecně k výjimce z práva na rovné zacházení .....	337
I.2 Zrušení výjimky .....	337
<b>§ 18 Přechodné ustanovení</b> .....	339
<b>Hodnocení výjimky z práva na rovné zacházení</b> .....	339
<b>ČÁST SEDMÁ ÚČINNOST</b> .....	340
<b>§ 19 Účinnost antidiskriminačního zákona</b> .....	340
<b>O autorech</b> .....	341
<b>Věcný rejstřík</b> .....	344